

3. Вознесенская Т. Г. Типология нарушений пищевого поведения и эмоционально-личностные расстройства при ожирении и их коррекция/ Т. Г. Вознесенская // Ожирение. Под. ред. И. И. Дедова, Г. А. Мельниченко. М.: МИА, 2004. С.34-71.
4. Клиническое руководство по психическим расстройствам/ под ред. Дэвида Барлоу. [3-е изд.]. СПб.: Питер, 2008. С. 912.
5. Малкина-Пых И. Г. Лишний вес. Освободиться и забыть. Навсегда / И. Г. Малкина-Пых. Москва: Эксмо, 2012. С. 3-5.

Баєв Андрій Борисович
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
Навчально-науковий інститут
заочного навчання та підвищення кваліфікації,
здобувач ОР «магістр»*

Науковий керівник –
Диса Олена Вікторівна,
*Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара,
кафедра педагогічної та вікової психології,
завідувач кафедри,
кандидат психологічних наук, доцент*

ПРИЧИНИ ТА ФОРМИ ПРОЯВУ АУТОАГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Однією з актуальних проблем нашого суспільства є аутоагресивна поведінка людини, тому необхідність вивчення причин виникнення такого виду девіантної поведінки не викликає сумніву [2].

Проблема аутоагресивної поведінки молоді для України набуває на сьогоднішній день особливої гостроти, оскільки молодь формується в складних соціально-культурних умовах економічних і політичних суперечностей, неврівноваженості соціальних процесів, криміногенності суспільства.

Найбільш суттєвий внесок у дослідження причин аутоагресивної поведінки людини, ще на початку ХХ сторіччя, зробила психоаналітична школа (З. Фрейд, А. Адлер, В. Франкл, К. Юнг та ін.). З. Фрейд, який був засновником психоаналітичної школи, своїми роботами поклав початок вивченню аутоагресивних тенденцій людини. Згідно з автором, в житті людини існує безперервна війна між інстинктами самозбереження та саморуйнації. Агресія спрямовується ззовні лише з метою зберегти суб'єкт від знищення, чому сприяють розвинені механізми психологічного захисту [4].

Багато хто з послідовників З. Фрейда підтримував його ідею про існування у людини двох протилежно спрямованих сил, які борються між собою. Одним з них був американський вчений К. Меннінгер. А. Адлер погоджував-

ся з З. Фрейдом, що аутоагресія — це прихована атака на інших людей. А послідовник З. Фрейда та А. Адлера В. Франкл вважав основною причиною аутоагресії втрату сенсу життя [1, 3].

Представники гуманістичного підходу (А. Маслоу, Р. Мей, К. Роджерс, Є. Фромм) висловлювали ідеї, що від форми прояву, спрямованості свідомості залежить вирішення екзистенціального протиріччя та як наслідок – психічний стан людини та ймовірність дії факторів аутодеструктивної поведінки [5].

Роботи Н. Фарбероу, що є засновником концепції саморуйнівної поведінки, дали змогу більш широко подивитися на проблему, відносячи до аутоагресії не тільки самогубства, а й інші форми аутоагресивної поведінки: алкоголізм, токсикоманію, невинуватену схильність до ризику тощо.

Саморуйнівна поведінка має різні назви. Аутодеструктивна (саморуйнівна поведінка) – це поведінка, що відхиляється від медичних і психологічних норм, що загрожує цілісності та розвитку самої особистості [2]. Аутоагресивна (грец. *autos* – сам і лат. *agressio* – напад) поведінка – специфічна форма особистісної активності, спрямована на завдання шкоди своєму соматичному (грец. *soma* – тіло) або психічному здоров'ю. З огляду на специфіку дій індивіда, спрямованих на нанесення шкоди своєму здоров'ю, розрізняють такі види аутоагресивної поведінки:

Аутоагресивна поведінка у сучасному світі виступає у наступних основних формах:

- суїцидальна поведінка,
- розлад харчової поведінки,
- хімічна залежність (зловживання психоактивними речовинами),
- віктимна поведінка (поведінка жертви),
- комп'ютерна та ігрова залежність (гемблінг),
- діяльність з вираженим ризиком для життя (екстремальні види спорту, істотне перевищення швидкості при їзді на автомобілі та ін.)

Суїцидальна поведінка – поняття більш широке ніж суїцид, воно включає в себе будь-які внутрішні та зовнішні форми психічних актів, які спрямовуються уявленнями про позбавлення себе життя.

Розлад харчової поведінки, серед яких найпоширеніші — нервова анорексія, булімія та компульсивне переїдання, наразі є надзвичайно актуальною проблемою, оскільки вони асоційовані з вираженими негативними медико-соціальними наслідками та мають найвищий рівень смертності серед усіх психічних захворювань.

Для нервової анорексії характерні такі прояви, як: бажання постійно знижувати вагу і відмова підтримувати її на рівні мінімальної норми для відповідної вікової категорії; сильний страх щодо збільшення маси тіла або змоги погладшати, навіть якщо вона не досягає норми, і це відчуття не вщухає при постійному зниженні ваги, а лише посилюється в міру подальшого схуднення; порушення сприйняття власної ваги або форм тіла, надмірний їх

вплив на самооцінку (дисморфоманія/дисморфофобія).

Для булімії притаманні такі ознаки, як: напади некерованого підвищеного апетиту, великого поглинання їжі, відчуття браку контролю над цим процесом: за нападаподібним переїданням слідом ідуть спроби позбутися зайвого, вдаючись до різних форм очисної поведінки (штучного спричинення блювання, надмірного використання проносних або сечогінних засобів), крім того, задля зниження ваги додаються ще суворі дієти з надмірним фізичним навантаженням; напади переїдання супроводжуються гострим відчуттям провини і сорому.

Компульсивне переїдання – це вживання набагато більшої кількості їжі, ніж передбачалось, у продовж короткого часу. При компульсивному переїданні людина відчуває втрату контролю, а реакцією на їжу є почуття провини, відрази, сорому або зниковілості.

Хімічна залежність (зловживання психоактивними речовинами) – це хронічна хвороба, яка постійно прогресує та супроводжується рецидивами. Виникає вона в наслідок зловживання психоактивних речовин, що призводить до численних порушень фізичного та психічного здоров'я особистості. Види хімічної залежності: алкогольна, наркотична, тютюнопаління, медикаментозна.

Віктимна поведінка (поведінка жертви) – це вчинки або дії людини, що так чи інакше провокують заповідати яку-небудь шкоду. Як правило, таку поведінку людина використовує для того, щоб: спровокувати злочинця на вчинення певних дій; створити обстановку вигідну для нападу; привернути увагу.

Комп'ютерна та ігрова залежність (гемблінг) – психічний розлад, в основі якого лежить сильний потяг до азартних ігор (ігри в казино, ігрових і комп'ютерних клубах, тоталізаторах та ін.).

Діяльність з вираженим ризиком для життя (екстремальні види спорту, істотне перевищення швидкості при їзді на автомобілі та ін.).

Схильність до ризику деякі автори розглядають як властивість особистості, інші як поведінку, обумовлену факторами зовнішнього середовища. У той же час дослідники притримуються однієї думки, що рівень тривоги та агресивності суттєво впливає на схильність до ризикованої поведінки. На думку деяких учених схильність до ризикованих дій виступає як суб'єктивна категорія, що тісно пов'язана з почуттям провини.

У сучасному світі є багато причин і чинників, які створюють підґрунтя для розвитку аутоагресивних тенденцій як у окремих особистостей, груп, країн, так і цивілізації в цілому. Тому все гостріше стає не тільки перед психологами, а й перед самими особистостями – усвідомлення того, що єдина рятувальна стратегія щасливого життя є самопізнання, самовдосконалення, відмова від своїх помилкових егоїстичних схильностей.

Бібліографічні посилання:

1. Меннінгер К. Война с самим собой / К. Меннінгер. М.: Экспо-пресс, 2001. 480 с.
2. Мусаелян О. М. Гендерно-вікові та організаційно професійні особливості схильності студентської молоді до аутоагресивної поведінки. *Асп. кафедри педагогіки та психології професійної освіти Національного авіаційного Університету*, 2016. Вип. 1. С. 85-98.
3. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник / В. Франкл ; под общ. ред. : Л. Я. Гозмана, Д. А. Леонтьева ; пер. с англ. и нем. М. : Прогресс, 1990. 368 с.
4. Фрейд З. Печаль и меланхолия / З. Фрейд // Суицидология: прошлое и настоящее. М. : Когнито-центр, 2001. С. 255-270.
5. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм ; пер. с нем. Э. Телятниковой. М. : АСТ: АСТ МОСКВА, 2006. 670 с.

Гуртова Юлія Володимирівна
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
Навчально-науковий інститут
заочного навчання та підвищення кваліфікації,
здобувач ОР «магістр»*

**Науковий керівник –
Диса Олена Вікторівна,**
*Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара,
кафедра педагогічної та вікової психології,
завідувач кафедри,
кандидат психологічних наук, доцент*

ЕВОЛЮЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сьогоднішній час створює нові принципи роботи організацій і руйнує старі форми у всіх сферах життєздатні. Прийдешнє майбутнє не залишає нам можливості отримувати пасивно хороші результати в діяльності організацій і бути спокійно задоволеними. Інформаційний бум, простота міжнародної комунікації, прагнення до духовного і усвідомленого розвитку багатьох людей – все це стимулює нас виходити з традиційних застарілих організаційних форм минулого століття [9]. З огляду на нові тенденції в побудові організацій, корпоративна культура зазнає значних еволюційних змін. Її важливою частиною стають нові інноваційні принципи і цінності, на яких будується організація, норми і зразки поведінки, що визначають зміст і моделі діяльності співробітників незалежно від їх посадового становища і функціональних обов'язків. Тому, вкрай важливо на сучасному етапі досліджувати нові тен-